

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra psychologie a patopsychologie

Bakalářská práce

Anna Prudilová, DiS.

Pracovní a životní spokojenost pedagogů

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů.

V Olomouci dne

Anna Prudilová

.....

Poděkování

Děkuji PhDr. Soni Lemrové Ph.D., za odborné vedení diplomové práce, poskytování rad a věcných připomínek.

Obsah

1	Pedagog.....	7
1.1	Legislativní předpoklady.....	8
1.2	Požadavky pro výkon profese	8
1.3	Vlastnosti osobnosti učitele.....	8
2	Speciální pedagog.....	10
2.1	Legislativní předpoklady.....	10
2.2	Specifika práce speciálního pedagoga	11
3	Životní spokojenost.....	11
3.1	Terminologické vymezení.....	12
3.1.1	Štěstí.....	12
3.1.2	Osobní pohoda (well-being).....	12
3.1.3	Kvalita života	13
3.2	Faktory životní spokojenosti	13
3.2.1	Věk.....	13
3.2.2	Peníze.....	13
3.2.3	Rodinné a mezilidské vztahy.....	14
3.2.4	Vzdělání	14
3.2.5	Práce.....	15
4	Pracovní spokojenost	15
4.1	Faktory pracovní spokojenosti	16
4.1.1	Finanční ohodnocení.....	16
4.1.2	Charakter a druh práce	16
4.1.3	Kariéra.....	17
4.1.4	Pracovní skupina.....	17
4.1.5	Fyzikální podmínky	17
5	Z dosavadních výzkumů	18
6	Pracovní a životní spokojenost pedagogů.....	20
6.1	Cíle práce a hypotéza	20
6.2	Metodologický rámec a metody	20
6.2.1	Zvolený typ výzkumu a metody získávání dat.....	20
6.2.2	Metody zpracování dat.....	22
6.3	Výzkumný vzorek.....	22

7	Výsledky	25
7.1	Výsledky zaměřené na jednotlivé dimenze životní spokojenosti	25
7.2	Výsledky zaměřené na pracovní spokojenost	29
7.3	Výsledky zaměřené na vybrané skupiny.....	31
7.4	Výsledky zaměřené na korelaci mezi pracovní spokojeností a délkou praxe	33
8	Diskuze.....	34
9	Závěr	36

Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje tématu pracovní a životní spokojenosti pedagogů. V dnešní době existuje mnoho výzkumů na toto téma, jak o samotné spokojenosti, tak o spokojenosti pedagogů. Práci jsme odlišili od ostatních tak, že jsme se zaměřili na klasické pedagogy, například z mateřských či základních škol, ale také na speciální pedagogy, kteří působí v různých školách a zařízeních.

Na začátku práce, respektive v teoretické části uvádíme charakteristiku jak pedagogů, tak speciálních pedagogů, jejich legislativní předpoklady, požadavky pro výkon profese a její specifika. V dalších kapitolách se věnujeme terminologickému vymezení životní spokojenosti a také se zabýváme jejími faktory. Poté následuje vymezení pracovní spokojenosti a faktory, které tuto spokojenost ovlivňují. Díky vypracované rešerši uvádíme v teoretické části výzkumy, které již byly provedené a mají souvislost s naším tématem o životní či pracovní spokojenosti.

Další částí, kterou bakalářská práce disponuje, je část empirická. Hlavním cílem naší práce je zmapovat životní a pracovní spokojenost. V této části se zabýváme dalšími cíli práce, které jsme si stanovili. Mezi tyto cíle patří zjistit míru spokojenosti v jednotlivých dimenzích životní spokojenosti. Dalším cílem je zjistit, zdali se u pedagogů a speciálních pedagogů liší míra spokojenosti v dimenzi Práce a zaměstnání. V naší bakalářské práci jsme si stanovili jednu hypotézu, která se týká souvislosti mezi pracovní spokojeností a délkou praxe.

Téma ohledně pracovní a životní spokojenosti jsem si vybrala z toho důvodu, že je to samo o sobě zajímavé, jak pro mě, pro učitele samotné, tak pro širokou veřejnost. Na začátku práce jsem se zamýšlela nad tím, co pro mě bude z výsledků práce tím nejzajímavějším. Byla jsem rozhodnutá hned a nejvíce jsem byla zvědavá na výsledky ohledně finanční situace učitelů. Často slýcháváme v televizi, rádiu nebo čteme v novinách či na internetu o platech učitelů. Buď jsou malé, anebo se bude přidávat. Tímto podněcováním pak dochází i k různým názorům ve společnosti, ať už pozitivních či negativních, proto mě tato oblast zajímá nejvíce.

Teoretická část

1 Pedagog

Vymezení termínu pedagog či učitel není zdaleka tak jednoduché, jak se na první pohled zdá. V běžné komunikaci je učitel definován jako osoba, která vyučuje ve škole. Ve vědecké a odborné sféře, to není tak jednoznačné, a proto se Průcha (2002) zamýšlí nad tím, zda je osoba pečující o děti v mateřské škole, stejným učitelem, tak jako instruktor v cvičebním kurzu, profesor na univerzitě či mistr odborné výchovy.

Dále uvádí ústřední termíny, které objasňují učitelství profese. Mezi termíny patří edukátor, pedagogický pracovník, učitelství profese a učitel. Edukátor je definován jako profesionál, který uskutečňuje edukaci-někoho školí, vychovává, vyučuje nebo trénuje. Zatímco mezi pedagogickými pracovníky patří učitelé, ředitelé a zástupci ředitelů mateřských škol, základních škol, základních uměleckých škol, středních škol, speciálních škol, speciálně pedagogických center, pedagogicko-psychologických poradnách, učilišť, zařízení pro zájmové studium, školských zotavovacích zařízeních, školských zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a zařízeních sociální péče. Již zmíněná učitelství profese, znamená povolání spojené s určitou kvalifikací nebo odbornými znalostmi a dovednostmi, většinou vykonávané na základě zákonného oprávnění. Učitelství profese má své specifické a může se dále dělit z hlediska činností, které učitelé vykonávají, podle institucí, kde realizují edukaci, dále podle funkcí, které zastávají, dle profesní dráhy či přípravu pro učitelství povolání. Poslední z uvedených termínů je učitel, který je definován jako kvalifikovaný pedagogický pracovník a jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu. (Průcha, 2002)

Stejně definování pojmu učitel najdeme i v pedagogickém slovníku, ve kterém se navíc dodává, že učitel byl tradičně považován za hlavní subjekt vzdělávání, který zajišťoval ve vyučování předávání poznatků žákům. Také je zde uvedeno, že učitel spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003)

Svobodová a Šmahelová (2007) vidí učitele jako osobu, který se odborně zabývá pedagogikou, profesionálně se věnuje výchově a vzdělání, a k tomu má odpovídající kvalifikaci.

1.1 Legislativní předpoklady

Předpoklady pro vykonávání profese pedagogického pracovníka jsou uvedeny v zákoně 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, mezi které patří způsobilost k právním úkonům, odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a znalost českého jazyka, není-li uvedeno jinak.

1.2 Požadavky pro výkon profese

O výčtu požadavků na osobnost pedagoga se zmiňují Svobodová a Šmahelová (2007) a řadí mezi ně fyzickou odolnost, psychickou vybavenost, požadavky jak všeobecného vzdělání, odborného vzdělání, tak i pedagogického a psychologického.

Řada výzkumů se zabývala požadavky pro výkon učitelské profese a takový seznam požadavků zveřejnili Kalhous a Horák (1996, in Dytrtová, Krhutová, 2009) a uvádějí pedagogické dovednosti, kterých si učitelé nejvíce cení a nazývají ho „učitelovo desatero“.

Mezi zmíněné učitelské desatero řadí:

- umět komunikovat s žáky;
- dokázat adekvátně hodnotit výkon žáka;
- správně provádět individuální ústní zkoušení;
- znát metodiku povzbuzování a trestání a umět ji aplikovat ve třídě;
- umět se pohotově rozhodovat ve standardních i neobvyklých situacích;
- znát a umět uplatnit metody vysvětlování, přesvědčování a příkladu ve výchově žáků;
- znát základní metody výuky a umět v dané situaci zvolit adekvátní metody;
- mít jasnou vlastní koncepci výchovy a vzdělávání;
- znát nejrozšířenější druhy výchovných obtíží a způsoby jejich řešení ve škole a v rodině a dokázat je u žáků diagnostikovat;
- chápat význam spolupráce rodiny a školy v současných podmínkách.

1.3 Vlastnosti osobnosti učitele

Holeček (2014) dělí vlastnosti učitele na charakterově-volné, seberegulační, dynamické vlastnosti, temperament a výkonové vlastnosti.

Do **charakterově-volných vlastností** patří vztah k sobě, k druhým, k práci, k hodnotám. Vztah k sobě zahrnuje naše sebepoznání, ze kterého by mělo vyústit naše

sebehodnocení a zdravé sebevědomí. Také zdravá sebedůvěra je základ úspěchu učitele, neboť řídí činnost druhých. Vztah k druhým je orientovaný na děti, kolegy, ředitele a rodiče, který by se měl vyznačovat vzájemným pochopením, upřímným a čestným jednáním. Zároveň je u učitelů vyžadovaný určitý stupeň dominance, která se projevuje v pohotovém rozhodování, řešení jak vzdělávacích, tak výchovných problémů a schopnost samostatně řídit, vést a kontrolovat. Do vztahu k práci se zařazuje přístup, který by měl být svědomitý a zodpovědný. Do vztahu k hodnotám se dá zařadit smysl učitele pro spravedlnost, vztah k přírodě či názor na smysl života. Samozřejmě sem patří i postoje k materiálním i duchovním hodnotám. Mezi hlavní volné vlastnosti, které jsou velice důležité, patří sebeovládání, trpělivost, rozhodnost, důslednost a vytrvalost. (Holeček, 2014) O charakterově-volných vlastnostech se zmiňují i Svobodová a Šmahelová (2007), které doplňují další charakterové vlastnosti jako otevřenost, obětavost, snášenlivost, pořádnost, svědomitost, vytrvalost, svědomitost, zdvořilost či skromnost.

Do **seberegulačních vlastností** učitele se řadí sebeuvědomování, při kterém dochází k rozvoji vědomí vlastní existence. Dále sebepoznávání, kdy jde o poznání sebe sama a zahrnuje představu o svém těle, o svých vlastnostech, schopnostech a o svých životních plánech. Sebehodnocení, díky kterému posuzujeme naše vlastnosti. Sebekritika je hodnocení vlastních nedostatků a jeli upřímná, je pro učitele mechanismem seberegulace. Svědomí je soustava vnitřních mravních zásad a ty nám určují, co se smí a nesmí. Selfkoncept je koncepce vlastního já, které obsahuje odpověď na otázku, kdo jsem, sebeurčování a sebeaktualizaci, což znamená, kým se mohu stát, jaké jsou možnosti. Jako poslední se sem řadí sebepojetí, což je postoj k sobě samému. (Holeček, 2014)

Na **dynamické vlastnosti a temperament** můžeme nahlížet z různých typologií. Například podle klasické Hippokratovo-Galénově typologii, která dělí temperament na sangvinika, cholera, flegmatika a melancholika. Sangvinik je přátelský, vyrovnaný, výřečný, přizpůsobivý, ale také lhostejný, povrchní či nevytrvalý. Do vlastností cholera patří průbojnost, nebojácnost, zásadovost, výkonnost, ale je příliš impulzivní, náladový s nedostatkem ovládnutí. Flegmatik je trpělivý, vyrovnaný, klidný, přizpůsobivý, ale na druhou stranu je pomalý, nerozhodný a pasivní. Melancholik je vyznačován citlivostí, chápavostí, ohleduplností, obětavostí, ale také je příliš starostlivý, přecitlivělí, plachý a uzavřený. Dle Jungovy typologie jsou známy dva typy temperamentu, a to introvert a extrovert. Introvert je klidný, nesmělý, zdrženlivý a uzavřený k lidem, kteří nejsou jeho přátelé. Oproti introvertovi je extrovert společenský, družný, má hodně přátel a chce být obklopen

lidmi. Eysenckova typologie doplňuje předchozí Jungovu typologii o labilitu a stabilitu. Do lability patří náladovost, společenská plachost, neklid a nedostatek sebeovládání a sebejistoty. Stabilita se charakterizuje opačnými vlastnostmi lability. (Holeček, 2014) Temperamentové vlastnosti se dají ovládat a kontrolovat, tudíž může být člověk vyrovnaný a odolný. (Svobodová, Šmahelová, 2007)

Do **výkonových vlastností** zařazujeme schopnosti, osvojené vědomosti, dovednosti a návyky. Obecné schopnosti se obvykle ztotožňují s pojmem inteligence. Na jednu stranu Holeček (2014) uvádí, že by osoba, která vykonává povolání učitele, měla mít nadprůměrnou inteligenci. Na druhou stranu, z hlediska praxe, uvádí, že učitelé s vysokou inteligencí nemusí patřit mezi úspěšné pedagogy, protože samostatný inteligenční kvocient, sám o sobě nezaručí úspěch v povolání učitele. V práci učitele je ale důležitá emoční inteligence (kompetence), která rozhoduje o tom, zda je učitel úspěšný nebo neúspěšný. Do tohoto typu inteligence patří schopnost regulovat svoje emoce, citlivě vnímat, analyzovat a chápat. (tamtéž)

2 Speciální pedagog

Definice speciálního pedagoga je uvedena v pedagogickém slovníku a v něm je definován jako pedagog, který má vzdělání a kvalifikaci pro práci s osobami vyžadující zvláštní péči ve školách a zařízení speciálního školství. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003)

2.1 Legislativní předpoklady

Speciální pedagog, podle Zákona 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, patří mezi pedagogické pracovníky, kteří jsou v zákoně definováni jako pedagogickým pracovníkem, který koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu. Je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.

Dále Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících uvádí, jak speciální pedagog může získat odbornou kvalifikaci pro výkon profese. Odbornou kvalifikaci speciální pedagog

získává vysokoškolským studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd, zaměřené na speciální pedagogiku, zaměřené na pedagogiku předškolního věku nebo na přípravu učitelů základní školy nebo na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy nebo na přípravu vychovatelů a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou, nebo studijního oboru pedagogika a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou.

2.2 Specifika práce speciálního pedagoga

Speciální pedagog provádí pedagogickou, diagnostickou, terapeutickou, logopedickou a poradenskou činnost.

Mezi jeho pracovní činnosti patří:

- hodnocení účinnosti nápravných, reedukačních a kompenzačních postupů;
 - tvorba koncepcí, metodik a postupů speciálně pedagogických, preventivních a poradenských služeb ve školství a jejich zavádění;
 - vedení příslušné dokumentace, depistážní a diagnostické činnosti zaměřené na vyhledávání jedinců s rizikem školní neúspěšnosti;
 - vyšetřování logopedických, etopedických, somatopedických a dalších poruch;
 - provádění nápravných, reedukačních a kompenzačních činností s rizikovými jedinci;
 - poskytování speciálně pedagogických služeb;
 - spolupráce s rodiči a rodinami postižených dětí a mládeže při aplikaci nápravných metod;
 - spolupráce se školami a školskými, zdravotnickými a dalšími zařízeními.
- (Národní soustava povolání, 2017)

3 Životní spokojenost

Životní spokojenost lze nazývat obdobně jako spokojenost samotnou – štěstí, blaho či zdraví, ale z pohledu spokojenosti se životem jako kvalitou života. (Zemanová, Dolejš, 2015) Blatný (2005) nazývá životní spokojenost jedním z klíčových pojmů v širší oblasti psychologie osobní pohody. Hamplová (2006) se zabývá tím, co je to kvalitní a šťastný život. Není však jasné, co přesně pojmy jako kvalita života, štěstí i životní

spokojenost znamenají a liší se názory, jaký je mezi nimi rozdíl. Například životní spokojenost chápe jako odraz rozumového hodnocení vlastního života. O životní pohodě a kvalitě života se zmiňuje i Křivohlavý (2004) a uvádí, že u uvedených pojmů se dá v pozadí diagnostikovat obecné přesvědčení, že člověk má rád svůj život a má radost, když je jeho život dobrý.

3.1 Terminologické vymezení

Lidská spokojenost má obsahově blízko k některým pojmům, například ke štěstí, a jsou chápány jako synonyma, jindy i jako odlišné stránky. (Paulík, 1999) Kebza a Šolcová (2005) ale poukazují na to, že nejde o skutečná synonyma. Někteří autoři, například již zmiňovaní Kebza a Šolcová, Paulík, Hamplová nebo Křivohlavý, uvádějí termíny spokojené se spokojeností, mezi které patří osobní pohoda (well-being), kvalita života či štěstí, které si nyní přiblížíme.

3.1.1 Štěstí

Paulík (1999) uvádí, že je spokojenost často spokojována se štěstím. Diener a Biswas-Diener (2008, in Slezáčková, 2012) vyzdvihují procesualní stránku štěstí, kdy se nejedná o konečný cíl, ale o neustálý proces. Upozorňují i na to, že štěstí může být příčinou i následkem životní spokojenosti a úspěšnosti člověka. Křivohlavý (2013) uvádí, že štěstí je pojem, o kterém má každý z nás vlastní představu. Termín štěstí lze objevit v lidové mluvě, filozofických spisech nebo v psychologických experimentálních pracích, ve kterých se setkáváme s tím, že se jeho přesné definování liší od obecného pojetí. Psychologové dávají štěstí přesnější a určitější názvy jako například spokojenost se životem nebo well-being. Štěstí je definováno i v psychologickém slovníku, a to jako pocit tělesného i duševního blaha. (Hartl, Hartlová, 2004)

3.1.2 Osobní pohoda (well-being)

Křivohlavý (2004) vysvětluje problematiku s termínem well-being. Z anglického překladu slova „well“ - „dobře“ a slova „being“ - „býti“, je patrné, že doslovný překlad znamená „kdy je člověku dobře“. Dále dodává, že tento výraz je užíván i Světovou organizací zdraví (WHO), která ho uvádí v definici zdraví – a zdraví je ten, kdo je v pohodě (well-being). Termín well-being objasňuje i Hamplová (2015), o němž říká, že je využíván v angličtině jako zastřešující výraz pro kvalitu života, spokojenosti, štěstí či zdraví. Křivohlavý (2004) udává názor, že pohoda je široké pojetí toho,

co je pro člověka důležité a souvisí s emocemi, náladami, afekty, našimi plány, očekáváním a jejich realizací. Kebza a Šolcová (2005) se zabývají konceptem osobní pohody a uvádí, že se v české terminologii spojuje well-being s dimenzí duševní pohody, ale ve svém pojetí používají ekvivalent osobní pohoda, který zahrnuje jak duševní, tělesnou tak i sociální dimenzi.

3.1.3 Kvalita života

U některých autorů se můžeme setkat se ztotožňováním pojmů osobní pohoda (well-being) a kvalita života, avšak častější je rozlišování termínů. (Slezáčková, 2012) Definici kvality života nalezneme v psychologickém slovníku, ve kterém se uvádí, že kvalita života, v anglickém znění quality of life, vyjadřuje pocity životního štěstí. (Hartl, Hartlová, 2004)

3.2 Faktory životní spokojenosti

Nickerson et al. (2003, in Pugnerová, 2019) poukazuje na to, že celková spokojenost je ovlivňována obecnými i specifickými faktory a nejenom jedním izolovaným faktorem. Fahrenberg et al. (2001) v Dotazníku životní spokojenosti zkoumá jednotlivé dimenze spokojenosti a těmi jsou zdraví, práce a zaměstnání, finanční situace, volný čas, vlastní osoba, sexualita, manželství, děti, přátelé, známí, příbuzní a bydlení. Křivohlavý (2013) se zmiňuje i o vlivu věku, osobnosti, životních událostí a spirituální oblasti na spokojenost a pocity štěstí.

3.2.1 Věk

V oblasti věku se nalézají rozporuplné výsledky, ale obecně se usuzuje, že se spokojenost v průběhu věku vyvíjí rozdílně. Je také pravděpodobnost, že s přibývajícím věkem bude klesat spokojenost se zdravím či sexualitou, a naopak ve střední dospělosti je možná vyšší spokojenost s financemi a rodinným zázemím. (Křeménková, Kvintová, Pugnerová, 2017) Opačný názor zastává Argyle (1999, in Křivohlavý 2013), který uvádí, že z přehledů různých studií plyne, že štěstí a spokojenost má malé zvýšení v průběhu stárnutí.

3.2.2 Peníze

V literatuře najdeme přesvědčení, že peníze nás nečiní spokojenějšími, ale řada lidí věří v to, že kdyby měli více peněz, byly by šťastnější. Oproti tomuhle pohledu se staví druhý a ten nahlíží na příjem. Dobrý příjem je podmínkou důstojného a kvalitního života.

Tyto pohledy ukazují, že vztah mezi kvalitním životem a spokojeností je velmi složitý. Pokud budeme srovnávat osoby s vyššími příjmy s osobami s nízkými příjmy, zjistíme, že lidi s vyššími příjmy jsou v průměru spokojenější. Vztah mezi spokojeností a příjmem je průkazný, ale pokud vyjmeme nejhudší skupiny, tak je poměrně slabý. (Hamplová, 2015)

O dvou pohledech na spokojenost s penězi se zmiňuje i Křivohlavý (2013), který uvádí, že někteří lidé se domnívají, že mít hodně peněz znamená být spokojený a kdo má hodně peněz – ten je šťastný. Na druhé straně jsou lidé přesvědčení, že spokojenost je spokojenost a peníze na to nemají vliv. Finanční hodnocení má zásadní význam pro celkový pocit osobní pohody, ale platí pouze do dosažení určité minimální úrovně, která zajišťuje práh ekonomického standardu. (Kebza, Šolcová, 2005)

3.2.3 Rodinné a mezilidské vztahy

V oblasti vzájemných vztahů mezi lidmi byla největší pozornost věnována vztahům v rodině. Ukázalo se, že spokojenost s rodinným životem, včetně manželství, hodnotí lidé jako prvořadě důležitý faktor štěstí a spokojenosti se životem. (Křivohlavý, 2013) Hamplová (2018) uvádí, že rodinná situace je druhým nejvýznamnějším faktorem kvality života. Do rodinné situace se zahrnuje rodinný stav, partnerská situace ale i skutečnost, zda mají rodiny děti. Dále uvádí, že nejspokojenější jsou muži a ženy, kteří uzavřeli manželství a žijí v něm, a nejméně ti, kteří žijí sami. (tamtéž) Z hlediska rodičovství existuje nejednoznačnost výsledků studií, a to je dáno tím, že vztah mezi kvalitou života a rodičovstvím ovlivňuje řada faktorů. Mezi ně patří například rodinný stav rodiče, jeho pohlaví, ekonomická aktivita, finanční situace či výchova. (Hamplová, 2015) Z dosavadních výzkumů a studií vyplývá, že sociální kontakty, jak z hlediska kvality, tak kvantity, významně ovlivňují osobní pohodu. (Kebza, Šolcová, 1999, 2005)

3.2.4 Vzdělání

Ryffová a Singer (1998, in Kebza a Šolcová, 2005) přidávají k faktorům i vzdělání, o němž konstatují, že vyšší úroveň vzdělání se zvyšuje osobní pohoda. Křivohlavý (2013) uvádí vztah mezi vzděláním a mírou spokojenosti, který je kladný, ale nikoli tak závratný, aby se dalo říci, že osoba s vyšším vzděláním (podle množství let studia) je na tom o hodně lépe než absolvent základní školy. Je také důležité nahlížet na ekonomickou úroveň jednotlivých států. Některé studie poukazují na to, že vyšší vzdělání se již stává běžnou normou. Je také nutné počítat s tím, že na míru spokojenosti osob s vyšším

vzděláním působí negativní vlivy. Tito lidé mívají větší ambice, a pokud je nenaplní, může se snížit jejich míra spokojenosti.

3.2.5 Práce

Existuje mnoho empirických výzkumů, které se zabývají tím, jestli je člověk spokojen se svou prací a nikoli vztahem mezi prací a spokojeností. Předpokládá se, že pokud je člověk spokojen se svou prací, bude spokojen i se svým životem. Obecně platí, že spokojeností v práci se zvyšuje spokojenost se svým životem, ale u jednotlivých lidí, se liší míra, kterou se necháme zaměstnáním ovlivňovat. Je podstatné i to, jakou důležitost v našem životě práci klademe. (Hamplová, 2015) Z několika studií zabývajících se spokojeností či nespokojeností s prací, nebo zaměstnáním vyplývají stejné závěry, a to například, že spokojenost s prací má silný a trvalý vztah k životní spokojenosti a také závěr, že pracovní spokojenost se přelévá do celkové spokojenosti se životem a celková spokojenost se životem ovlivňuje spokojenost s prací. (Křivohlavý, 2013)

4 Pracovní spokojenost

Pracovní spokojenost je součástí životní spokojenosti, a i přesto, že pro každého jedince je význam práce odlišný, je důležitým aspektem života. (Kociánová, 2010) Tuto myšlenku doplňuje i Heřmanová (2012), která navíc udává, že kvalita pracovního života je jak specifickou, tak i velmi významnou součástí celkové kvality života. Křivohlavý (2013) má totožný názor-spokojenost s prací má značný podíl na naší celkové spokojenosti. Tyto názory doplňují i Suchanec s Ďáskem (2019), kteří uvádějí, že práce je jednou ze základních lidských činností, ve společnosti chápána jako hodnota, potřeba i povinnost a mimo jiné také souvisí s pocitem prožívání kvalitního života.

Průcha (2002) nahlíží na pracovní spokojenost jako na psychický stav osoby, který je charakterizován pocity štěstí, radosti, sebedůvěry a optimismu ve vztahu, jak ke svým pracovním výsledkům, tak k podmínkám a subjektům daného pracovního prostředí. Hamplová (2015) hledí na spokojenost s prací ze dvou hledisek, na jednu stranu nám práce umožňuje se realizovat a je zdrojem naší identity, ale na druhou stranu nám práce přináší stres či přetíženost.

4.1 Faktory pracovní spokojenosti

Faktory pracovní spokojenosti dělí Rymeš (2003) na faktory vnitřní nebo také nazývané osobnostní faktory, mezi které patří věk, pohlaví, vzdělání, rodinný vztah, intelekt, soubor schopností, pracovní zkušenost a profesionální úroveň. Druhými faktory, jsou faktory vnější, které jsou na pracovníkovi nezávislé. Kociánová (2006, 2010) rozlišuje faktory, které působí pozitivně a ty, které negativně. Mezi posilující faktory pracovní spokojenosti patří průhledná organizační a personální politika, jasné přiměřené cíle vlastní práce, různorodá práce, možnost vlastní kontroly nad prací, příležitost k využití vlastních schopností a zkušeností, optimální spolupráci, mezilidské vztahy, bezpečnost vykonávané práce a jak již zmiňované finanční ohodnocení. Naopak do zeslabujících faktorů patří například časový stres, pracovní zátěž, nereálné pracovní nároky, sociální nepohoda na pracovišti, špatné vztahy mezi pracovníky či nadřízenými, ale také nedostatek času na osobní a rodinný život. Pugnerová a Plevová (2010) doplňují, že pracovní spokojenost je pojem obsahově širší a je jí potřeba chápat jako sumární hodnotu, kde se odráží množství faktorů, které souvisejí jak s pracovní činností, tak s pracovními a mimopracovními podmínkami.

4.1.1 Finanční ohodnocení

Mezi významné faktory se řadí finanční ohodnocení, a pokud je neodpovídající, tak má významný vliv na pracovní spokojenost. Finanční odměna patří mezi motivační faktory, ale zároveň vysoký plat či zvýšení ohodnocení nemá motivační vliv dlouhodobého charakteru. (Rymeš, 2003) O finančním ohodnocení práce se zmiňuje i Křivohlavý (2013), který uznává, že patří mezi nejdůležitější aspekty spokojenosti s prací.

4.1.2 Charakter a druh práce

Rymeš (2003) uvádí názor Kollárika, který přikládá charakteru a druhu práce velký význam. Pokud se však zaměříme na vztah mezi prací a jejími podmínkami se spokojeností, objeví se složitosti. Ty jsou dané velkou variabilitou profesí, pracovními podmínkami, prestiží jednotlivých profesí, společenským ocením, subjektivním hodnocením profese. Je nutné podotknout, že pracovní spokojenost ovlivňuje práce, která je pro člověka zajímavá, rozmanitá a skýtá mu žádoucí sociální status. (tamtéž) Vztah mezi prací a spokojeností nám udává smysluplnost toho, co děláme. Každý vyhledává takovou práci, která je pro něho smysluplná a když ji má, tak je spokojen. (Křivohlavý, 2013)

4.1.3 Kariéra

Do pracovní kariéry spadá pracovní postup a povýšení. Je známo, že znalost předpokladů pro kariérní růst, má určitý motivační vliv. Povýšení má různý vliv na pracovní spokojenost, a to z toho hlediska, že existují různé formy povýšení a nesou s sebou odlišné výhody. Odlišnosti jsou například v tom, když je někdo povýšen za svůj pracovní výkon, anebo za dlouholetou práci. Dalším příkladem je vyšší pozice se zvýšením platu o pět procent a oproti vyšší pozici a sepsání nové a výhodnější smlouvy. (Rymeš, 2003)

4.1.4 Pracovní skupina

Pracovní skupina má na spokojenost s prací významný vliv. Člověk se nachází v sociálním prostředí, ve kterém se objevují formální i neformální vztahy, spolupráce, má určitou atmosféru a může se zde vytvářet příznivé a emocionální zázemí svým členům. Zároveň je důležité si uvědomit, že spokojenost ovlivňuje čerpání z příznivého zázemí skupiny, ale také je důležité vytvářet a udržovat pozitivní znaky skupiny. (Rymeš, 2003) Křivohlavý (2013) doplňuje, že mezi smysluplnost práce patří nejen to, co děláme, ale také s kým to děláme – společenské seskupení či pracovní seskupení. Hamplová (2015) se věnuje, v oblasti pracovní skupiny, množství kontaktů. Zastává pravidlo zlaté střední cesty a uvádí, že nám neprospívá ani příliš, ani málo kontaktů. Zároveň dodává, že zaměstnanci, kteří spolupracují s jinými lidmi, bývají v práci spokojenější než osoby, které pracují samostatně a jsou izolovaní od ostatních. Není důležité jen množství kontaktů, ale také jejich kvalita. (tamtéž) Tím, že člověk nevykonává práci izolovaně od druhých lidí, tak styk s ostatními nám umožňuje uspokojovat osobní i sociální potřeby. (Pugnerová, Plevová, 2010)

4.1.5 Fyzikální podmínky

Do výčtu fyzikálních podmínek patří hluk, osvětlení, barevnost pracoviště, vibrace či teplota a vlhkost vzduchu. Tyto uvedené příklady ovlivňují pohodu na pracovišti a jejich význam vzrůstá hlavně v té chvíli, když vyvolávají nepohodu a nespokojenost. (Rymeš, 2003) K tomuto výčtu přidává Paulík (2018) i řadu chemických látek přítomných v pracovním prostředí, které mají vliv na pracovní podmínky. Tyto chemické vlivy mívají dlouhodobější i závažnější dopady jak na zdraví, tak i na kvalitu života.

5 Z dosavadních výzkumů

Z dosavadních výzkumů, z hlediska životní spokojenosti učitelů si uvedeme výzkum, který provedla Jana Kvintová. Z oblasti pracovní spokojenosti si uvedeme výzkumy Karla Paulíka a Ireny Smetáčkové. Výzkumy z hlediska korelace pracovní spokojenosti a délky praxe se zabývala Jana Kvintová, Michaela Pugnerová s Irenou Plevovou, Irena Smetáčková nebo Soňa Lemrová, Eleonora Smékalová s Terezou Kelnerovou.

Výzkumem v oblasti životní spokojenosti učitelů se věnovala Jana Kvintová (2019), kterého se zúčastnilo 126 učitelů z Olomouckého kraje. Hlavním cílem bylo zjistit úroveň syndromu vyhoření mezi učiteli na základních a středních školách ve vztahu k jejich vnímané úrovni životní spokojenosti. A přesto, že byl výzkum orientován na životní spokojenost a syndrom vyhoření, tak jedna z hypotéz byla, že se předpokládá, že existuje statisticky významná pozitivní souvislost mezi délkou pedagogické praxe a úrovní emocionálního vyčerpání. Kvintová uvádí, že co se týče délky praxe, tak spokojenost, jak se zdravím, sexualitou, volným časem, tak i s prací, klesá se zvyšující se délkou praxe. Dále se z výzkumu dozvídáme, že z hlediska životní spokojenosti, se zjistilo, že nejvýše dosaženou průměrnou spokojenost vykazovali respondenti v dimenzi volného času, a naopak nejnižší hodnoty se objevují v dimenzi vlastní osoba.

Výzkumem v oblasti spokojenosti učitelů se zabýval Karel Paulík, který disponoval počtem 1280 učitelů ze základních středních i vysokých škol. Školy byly vybírány nahodile, aby v práci byla zastoupena jak velká, tak menší města, ale i vesnice. Výzkum se zaměřuje na vztah spokojenosti učitelů a některých osobnostních vlastností a také na pracovní spokojenost se vztahem k pohlaví, věku, délce učitelské praxe, osobnostním rysům, vnějším okolnostem, například sociální opora a typu školy. Z výsledků celkové spokojenosti učitelů v práci vyplývá, že průměrné škálové hodnocení pracovní spokojenosti na jednotlivých škálách se blíží variantě spíše spokojen. Nejvíce jsou spokojeni vysokoškolští učitelé a nejvyšší procentuální zastoupení nespokojených pedagogů bylo na středních školách a druhém stupni základních škol, z čehož byli častěji nespokojeni muži oproti ženám. Vzhledem k pohlaví se u žen neobjevovala nižší pracovní spokojenost než u mužů. V oblasti věku Paulík například zmiňuje, že se pracovní spokojenost snižovala s věkem u učitelek na druhém stupni základních škol a středních školách. (Paulík, 1999)

Zjistit vzájemný vztah věku, délky praxe ve školství, rozdílného profesního zařazení a pracovní spokojenosti byl cíl výzkumu Michaely Pugnerové a Ireny Plevové. Jejich výzkum

se uskutečnil v roce 2006 a do výzkumného vzorku bylo zahrnuto 213 respondentů ze základních škol ve městech Olomouc, Šternberk a Prostějov. Jednou z hypotéz bylo, že existuje významná závislost mezi pracovní spokojeností učitelů a nárůstem délky praxe. Ze statistického zpracování vyplynulo, že sledovaná závislost, mezi pracovní spokojeností učitelů a nárůstem praxe se nepotvrdila, tudíž s délkou praxe neroste pracovní spokojenost. (Pugnerová, Plevová, 2010)

Další výzkum si uvedeme od Soni Lemrové, Eleonory Smékalové a Terezy Kelnerové. Výzkum byl zaměřen na zjištění celkové míry životní spokojenosti u výběrového souboru učitelů, zda existují významné rozdíly ve vnímání jednotlivých dimenzí dotazníku životní spokojenost, zda existují významné rozdíly mezi v míře spokojenosti učitelů s prací z hlediska velikosti učitelského sboru a také prozkoumat, zda existuje souvislost mezi věkem, délkou praxe a jednotlivými dimenzemi dotazníku životní spokojenosti. Výsledek výzkumu ukazuje, že vybraný soubor učitelů, se jako celek cítí v průměru spokojený a jednotlivé dimenze spadají do normy. Ve výsledcích se autorky zmiňují o tom, že z podrobnější analýzy jednotlivých dimenzí zjistily, že nejvyšší počet probandů, jejichž výsledky odpovídají pocitu nespokojenosti, se nacházelo v dimenzi Finanční situace. Další, druhá dimenze s vysokou nespokojeností byla Vlastní osoba a jako třetí v pořadí, dimenze Zdraví. Pokud se zaměříme na téma, zda existuje souvislost mezi délkou praxe a pracovní spokojenost, tak výsledek zní, že s narůstající délkou praxe stoupala pracovní spokojenost. (Lemrová, Smékalová, Kelnerová, 2012)

Výzkum v oblasti syndromu vyhoření mezi učitelkami a učiteli mateřských škol provedla Irena Smetáčková, která se zabývala i otázkami profesní spokojenosti, sociálního klimatu v učitelském sboru, životního stylu a položek, týkající se podmínek pracovního i osobního života. Výzkumu se zúčastnilo 867 učitelů a učitelek z mateřských škol. Z výzkumu vyplývá, že profesní spokojenost je poměrně vysoká, celkově se vyučující cítí ve své profesi spíše spokojení a také, že celková profesní spokojenost nesouvisí s délkou praxe. (2018)

Empirická část

6 Pracovní a životní spokojenost pedagogů

Empirická část bakalářské práce je zaměřena na pedagogy a speciální pedagogy. Cílem práce je zjistit životní a pracovní spokojenost a vytyčili jsme si i další cíle a hypotézu.

6.1 Cíle práce a hypotéza

Hlavním cílem šetření je zjistit míru spokojenosti dle vybraných dimenzí a míru pracovní spokojenosti pedagogů.

Další cíle jsou:

- zjistit míru spokojenosti ve vybraných dimenzích spokojenosti a míru pracovní spokojenosti u pedagogů a speciálních pedagogů;
- zjistit, zdali se míra pracovní spokojenosti v dimenzi Práce a zaměstnání liší u pedagogů a speciální pedagogů.

Na základě rešerše jsme si stanovili jednu hypotézu, která se zaměřuje na pracovní spokojenost a délku praxe.

- H1: Pracovní spokojenost souvisí s délkou praxe.

6.2 Metodologický rámec a metody

Nyní si uvedeme metodologický rámec práce, ve kterém si přiblížíme, jaký jsme zvolili typ výzkumu, jaké jsme využili metody získávání dat a také, jak jsme získaná data dále zpracovávali.

6.2.1 Zvolený typ výzkumu a metody získávání dat

Pro tuto práci byl zvolen kvantitativní typ výzkumu. K získávání informací jsme použili dotazníkové šetření. Dotazník se skládá ze dvou částí, a to jsou demografická data a Dotazník životní spokojenosti (dále jen „DŽS“) od J. Fahrenberga, M. Myrteka, J.Schumachera a E. Brählera. Dotazník demografických dat, který je k nahlédnutí v přílohách, je použit k zjišťování pohlaví, věku, rodinného stavu, dětí, zaměstnání, náplně práce, délku praxe, ale také velikost zařízení, dle počtu žáků a velikostí místa, dle počtu obyvatel, ve kterém se zařízení nachází. Pro naši práci jsme nevolili celý dotazník DŽS, ale vybrali jsme z něho následující dimenze, mezi které patří zdraví, práce a zaměstnání, finanční situace, volný čas,

vlastní osoba, přátelé, známí a příbuzní a bydlení, které si blíže definujeme. Každá dimenze obsahuje sedm tvrzení, ve kterých proband vyjadřuje svou spokojenost na škále od 1, což znamená velmi nespokojen(a), 2 – nespokojen(a), 3 – spíše nespokojen(a), 4 – ani spokojen(a), ani nespokojen(a), 5 – spíše spokojen(a), 6 – spokojen(a), do 7 – velmi spokojen(a). V jednotlivých dimenzích sečteme obodování každého tvrzení, což nám vytvoří výsledky, které nazýváme hrubé skóre. Nejmenší výsledek hrubého skóre je 7 a největší možný výsledek je 49. Tyto výsledky hrubých skóru jsme předělali na vážené skóre, které jsme získali převedením hrubých skóru do staninové normy dotazníku DŽS. Čím je menší staninová norma, tím je míra spokojenosti menší a naopak, čím je staninová norma větší, tím je míra spokojenosti větší.

Ve vybraných dimenzích DŽS se hodnotí:

Zdraví (ZDR) – míra spokojenosti se svým tělesným zdravotním stavem, duševní a tělesnou kondicí, duševní výkonností, obranyschopností vůči nemocem a také to, když dotazovaní myslí na to, jak často mají bolesti a jak často byly až doposud nemocní.

Práce a zaměstnání (PAZ) – míra spokojenosti se svým postavením na pracovišti, budoucností a postupem, úspěchy v zaměstnání, atmosférou na pracovišti, pracovní zátěží a pestroostí, kterou zaměstnání nabízí.

Finanční situace (FIN) – míra spokojenosti se svým příjmem, budoucími možnostmi výdělků, s tím, co vlastním, životním standardem, s hmotným zajištěním své existence a svým budoucím očekávaným finančním zajištěním ve stáří a v neposlední řadě s možnostmi, které dotazovaní mohou vzhledem ke své finanční situaci nabídnout své rodině.

Volný čas (VLC) – míra spokojenost s každoroční dovolenou, s množstvím volného času po práci a o víkendech, s množstvím času, který je věnován blízkým osobám a koníčkům, s kvalitou odpočinku, který přináší dovolená, volný čas po práci a o víkendech, a pestroostí volného času.

Vlastní osoba (VLO) – míra spokojenosti s vnějším vzhledem, sebevědomím a sebejistotou, charakterem, dovednostmi a schopnostmi, se způsobem, jak dotazovaní doposud žili, s vitalitou a také zamyšlení se nad tím, jak vychází s ostatními lidmi.

Přátelé, známí a příbuzní (PZP) – míra spokojenosti s okruhem přátel a známých, kontaktem s příbuznými a sousedy, pomocí a podporou, kterou poskytují přátelé

a známí, veřejnými a spolkovými aktivitami, společenskou angažovaností a zamyšlení nad tím, jak často se dotazovaní dostanou mezi lidi.

Bydlení (BYD) – míra spokojenosti s velikostí, stavem, polohou, výdaji a standardem bytu, s dosažitelností dopravních prostředků a zamyšlení se nad spokojeností z hlediska zátěže hlukem. (Fahrenberg et al., 2001)

6.2.2 Metody zpracování dat

Sociodemografická data z vyplněných dotazníků jsme si zpracovali do tabulky v Excelu, ke kterým jsme poté přidali hrubé skóre z jednotlivých dimenzí dotazníku DŽS a poté jsme si hrubé skóre převedli na vážené skóre. Všechna získaná data jsme si vložili do kontingenční tabulky, kde jsme si selektovali získaná data dle potřeby. Pro uvedení jak sociodemografických dat, tak staninových norem u každé dimenze spokojenosti, jsme použili absolutní četnost uváděnou v počtu odpovědí a relativní četnost, uváděnou v procentech. Použili jsme dvě statistické metody, a to Studentův T-test, k získání výsledků o tom, zdali se statisticky liší pracovní spokojenost pedagogů a speciálních pedagogů. Druhou statistickou metodou byl Spearmanův korelační koeficient, který jsme použili ke zjištění statistické závislosti mezi dvěma proměnnými, kterými jsou pracovní spokojenost a délka praxe.

6.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek disponuje počtu 244 respondentů, z toho 132 pedagogů mateřských a základních škol a 112 speciálních pedagogů, kteří působí jako speciální pedagogové na základních školách, ve výchovných zařízeních či poradenských zařízeních. Část dotazníků byla předána osobně a navrátil se stejný počet. Zbylá část dotazníků byla zpracována na webových stránkách Survio pod odkazem, který jsme následně vložili do pedagogických a speciálně pedagogických skupin na Facebooku. Průměrný věk všech respondentů je 37,7 let. V našem výzkumném vzorku se nachází 54% pedagogů a 46% speciálních pedagogů. Náš výzkumný vzorek lze charakterizovat dle vyplnění sociodemografických faktorů takto:

Tabulka č.1 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti žen a mužů.

Pohlaví	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
Ženy	240	98%
Muži	4	2%

Tabulka č. 2 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti rozložení věku.

Věk	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
14-25 let	24	10%
26-35 let	91	37%
36-45 let	62	25%
46-55 let	54	22%
56-65 let	13	5%

Tabulka č. 3– Absolutní (n) a relativní (%) četnosti rodinného stavu.

Rodinný stav	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
Svobodná/svobodný	85	35%
Vdaná/ženatý	131	54%
Rozvedená/rozvedený	28	11%

Tabulka č. 4 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti počtu dětí.

Děti	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
žádné	70	29%
1 - 2 děti	150	61%
3 a více	24	10%

Tabulka č. 5 - Absolutní (n) a relativní (%) četnosti pedagogů a speciálních pedagogů.

Zaměření	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
Pedagogové	132	54%
Speciální pedagogové	112	46%

Tabulka č. 6 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti praxe v oboru.

Praxe v oboru	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
0,5 - 5 let	99	41%
6 - 10 let	52	21%
11 - 15 let	28	11%
16 - 20 let	20	8%
21 - 25 let	13	5%
26 - 30 let	15	6%
nad 30 let	17	7%

Tabulka č. 7 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti velikosti školy dle počtu žáků.

Velikost školy - dle počtu žáků	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
do 100 žáků	112	46%
101 - 500 žáků	93	38%
501 - 1000 žáků	35	14%
nad 1000 žáků	4	2%

Tabulka č. 8 – Absolutní (n) a relativní (%) četnost místo zařízení dle počtu obyvatel.

Místo školy/zařízení	Výběrový soubor (N=244)	
	n	%
venkovská	59	25%
do 20 000 obyvatel	86	35%
do 50 000 obyvatel	27	11%
nad 50 000 obyvatel	72	29%

7 Výsledky

V této kapitole se detailněji věnujeme výsledkům, které jsme vyhodnotili. Výsledky prezentujeme dle jednotlivých dimenzí, které jsme zkoumali. Patří do nich zdraví, práce a zaměstnání, finanční situace, volný čas, vlastní osoba, přátelé, známí, příbuzní a bydlení. V další kapitole se věnujeme tomu, jestli se pracovní spokojenost liší u pedagogů a speciálních pedagogů. Jako další budou prezentovány výsledky ohledně toho, zdali se míra spokojenosti liší u pedagogů a speciálních pedagogů. Nakonec vyhodnotíme korelaci mezi pracovní spokojeností a délkou praxe.

7.1 Výsledky zaměřené na jednotlivé dimenze životní spokojenosti

Cílem práce je zjistit míru spokojenosti v jednotlivých dimenzích životní spokojenosti. Abychom to zjistili, tak jsme náš výzkumný vzorek podrobně analyzovali a rozložili jsme odpovědi na staniny.

Jako první si uvedeme jednotlivé dimenze u celého výzkumného vzorku, který čítá 244 respondentů a skládá se jak z pedagogů, tak speciálních pedagogů.

Tabulka č. 9 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Zdraví* v dotazníku DŽS. (N=244)

Staniny	n	%
ST 1-3	114	47%
ST 4-6	109	45%
ST 7-9	21	9%

Tabulka č. 9 nám ukazuje alarmující počet spíše nespokojených až velmi nespokojených pedagogů, kterých je téměř polovina. Proto jsme se rozhodli, že se podíváme podrobněji na to, v které oblasti jsou nejméně spokojeni.

Tabulka č. 10 – Počet uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi *Zdraví* v dotazníku DŽS. (N=244)

ZDRAVÍ	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)
Se svým tělesným zdravotním stavem jsem	5	13	35
Se svou duševní kondicí jsem	6	7	25
Se svou tělesnou kondicí jsem	4	16	54
Se svou duševní výkonností jsem	3	7	19
Se svou obranyschopností proti nemocem jsem	8	13	29
Když myslím na to, jak často mám bolesti, jsem	4	15	23
Když myslím na to, jak často jsem až dosud byl(a) nemocný(á), jsem	5	10	19

Tabulka č. 11 – Rozdíl mezi pedagogy (N=132) a speciálními pedagogy (N=112) v počtu uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi *Zdraví* v dotazníku DŽS.

ZDRAVÍ	Pedagogové			Speciální pedagogové		
	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)
Se svým tělesným zdravotním stavem jsem	2	6	22	3	7	13
Se svou duševní kondicí jsem	3	2	15	3	5	10
Se svou tělesnou kondicí jsem	1	9	30	3	7	24
Se svou duševní výkonností jsem	2	2	11	1	5	8
Se svou obranyschopností proti nemocem jsem	6	4	19	2	9	10
Když myslím na to, jak často mám bolesti, jsem	1	11	12	3	4	11
Když myslím na to, jak často jsem až dosud byl(a) nemocný(á), jsem	2	5	10	3	5	9

Tabulka č. 12 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Práce a zaměstnání* v dotazníku DŽS. (N=244)

Staniny	n	%
ST 1-3	40	16%
ST 4-6	161	66%
ST 7-9	43	18%

Tabulka č. 13 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Finanční situace* v dotazníku DŽS. (N=244)

Staniny	n	%
ST 1-3	65	27%
ST 4-6	144	59%
ST 7-9	35	14%

Tabulka č. 14 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Volný čas* v dotazníku DŽS. (N=244)

Staniny	n	%
ST 1-3	46	19%
ST 4-6	140	57%
ST 7-9	58	24%

Tabulka č. 15 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Vlastní osoba* v dotazníku DŽS. (N=244)

Staniny	n	%
ST 1-3	101	41%
ST 4-6	121	50%
ST 7-9	22	9%

Tabulka č. 15 přináší znepokojivé výsledky a to takové, že 41% z našeho výběrového souboru je spíše nespokojeno až velmi nespokojeno se svou vlastní osobou. Díky takovému počtu nespokojených pedagogů jsme se rozhodli, že se na výsledky v této dimenzi hlouběji zaměříme.

Tabulka č. 16 – Počet uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi *Vlastní osoba* v dotazníku DŽS. (N=244)

VLASTNÍ OSOBA	velmi nespokojený(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)
Se svými schopnostmi a dovednostmi jsem	1	0	14
Se způsobem, jak jsem až doposud žil, jsem	1	1	13
Se svým vnějším vzhledem	6	13	38
Se svým sebevědomím a sebejistotou jsem	3	19	38
Se svým charakterem (povahou) jsem	2	5	15
Se svou vitalitou (tzn. S radostí ze života a životní energií, jsem	5	7	22
Když myslím na to, jak vycházím s ostatními lidmi, jsem	1	4	4

Tabulka č. 17 – Rozdíl mezi pedagogy (N=132) a speciálními pedagogy (N=112) v počtu uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi *Vlastní osoba* v dotazníku DŽS.

VLASTNÍ OSOBA	Pedagogové			Speciální pedagogové		
	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)
Se svým tělesným zdravotním stavem jsem	0	0	7	1	0	7
Se svou duševní kondicí jsem	0	1	9	1	0	4
Se svou tělesnou kondicí jsem	4	8	21	2	5	17
Se svou duševní výkonností jsem	1	11	22	2	8	16
Se svou obranyschopností proti nemocem jsem	1	4	10	1	1	5
Když myslím na to, jak často mám bolesti, jsem	2	3	9	3	4	13
Když myslím na to, jak často jsem až dosud byl(a) nemocný(á), jsem	0	4	2	1	0	2

Z tabulky č. 17 vidíme nepatrný rozdíl v nejčteněji ohodnocených tvrzení u vlastní osoby, avšak nejčastěji se odpovědi nacházejí u míry spokojenosti s tělesnou kondicí a duševní výkonností.

Tabulka č. 18 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Přátelé, známí a příbuzní* v dotazníku DŽS. (N=244)

Staniny	n	%
ST 1-3	74	30%
ST 4-6	107	44%
ST 7-9	63	26%

Tabulka č. 18 nám uvádí výsledky z dimenze *Přátelé, známí a příbuzní* a zde se nachází největší procento spíše až velmi spokojených osob, a to 26%.

Tabulka č. 19 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Bydlení* v dotazníku DŽS. (N=244)

Staniny	n	%
ST 1-3	49	20%
ST 4-6	139	57%
ST 7-9	56	23%

Z tabulky č. 19 se dozvídáme, že míra spokojenosti v dimenzi *Bydlení* se nachází v normě, tudíž v 4. – 6. staninu, ale také si všimáme spíše až velmi spokojených osob s bydlením, kterých je 23 %.

7.2 Výsledky zaměřené na pracovní spokojenost

Pracovní spokojenost celého souboru jsme si již uvedli v předchozí kapitole, kde se nachází jednotlivé dimenze životní spokojenosti. Nyní si uvedeme výsledky pracovní spokojenosti u pedagogů a speciálních pedagogů zvlášť.

Tabulka č. 20 – Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Práce a zaměstnání* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	23	17%	17	15%
ST 4-6	84	64%	77	69%
ST 7-9	25	19%	18	16%

Tabulka č. 20 nám ukazuje, že míra pracovní spokojenosti u pedagogů a speciálních pedagogů dosahuje velmi podobných výsledků.

Ale protože jsme si stanovili podcíl práce zjistit, zdali se míra jejich pracovní spokojenosti liší, tak jsme k tomuto zjišťování použili statistických výpočtů. Aby výsledky byly co nejpřesnější, vyjmuli jsme ze skupiny speciálních pedagogů respondenty, kteří uvedli, že jejich náplň práce neodpovídá. Tento krok jsme provedli z důvodu, že pokud u speciálního pedagoga neodpovídá náplň práce, odpovídá u něj práce pedagoga. Dvanáct speciálních pedagogů uvedlo, že jejich náplň práce neodpovídá, tudíž k výpočtu budeme mít k dispozici 110 odpovědí od speciálních pedagogů.

Tabulka č. 21–T-test pro určení rozdílu hrubých skóre dimenze *Práce a zaměstnání* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=100).

	<i>Soubor 1</i>	<i>Soubor 2</i>
Stř. hodnota	35,6969697	35,79
Rozptyl	49,09831136	47,29888889
Pozorování	132	100
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	215	
t Stat	-0,101206874	
P(T<=t) (1)	0,459740279	
t krit (1)	1,651971748	
P(T<=t) (2)	0,919480559	
t krit (2)	1,971059122	

Na základě porovnání testového kritéria t Stat a kritické hodnoty t kryt (2) můžeme uvést, že výsledek není statisticky významný. Tím pádem můžeme konstatovat, že mezi pracovní spokojeností pedagogů a pracovní spokojeností speciálních pedagogů neexistuje signifikantní rozdíl.

7.3 Výsledky zaměřené na vybrané skupiny

Jeden z podcílů bakalářské práce je zjistit, zdali se jednotlivé dimenze životní spokojenosti liší u pedagogů a speciálních pedagogů. Nyní si uvedeme výsledky z šetření spokojenosti jednotlivých dimenzí u obou skupin pedagogů – viz. tabulky č. 22 až tabulka č. 28..

Tabulka č. 22 - Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Zdraví* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	63	48%	51	46%
ST 4-6	58	44%	51	46%
ST 7-9	11	8%	10	8%

Tabulka č.23 - Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Práce a zaměstnání* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	23	17%	17	15%
ST 4-6	84	64%	77	69%
ST 7-9	25	19%	18	16%

Tabulka č.24 - Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Finanční situace* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	41	31%	24	21%
ST 4-6	72	55%	72	64%
ST 7-9	19	14%	16	14%

Tabulka č.25- Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Volný čas* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	22	17%	24	21%
ST 4-6	80	61%	60	54%
ST 7-9	30	23%	28	25%

Tabulka č.26 - Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Vlastní osoba* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	52	39%	49	44%
ST 4-6	68	52%	53	47%
ST 7-9	12	9%	10	9%

Tabulka č.27 - Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Přátelé, známí a příbuzní* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	37	28%	37	33%
ST 4-6	59	45%	48	43%
ST 7-9	36	27%	27	24%

Tabulka č.28 - Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi *Bydlení* v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).

Staniny	Pedagogové		Speciální pedagogové	
	n	%	n	%
ST 1-3	25	19%	24	21%
ST 4-6	76	58%	63	56%
ST 7-9	31	23%	25	22%

7.4 Výsledky zaměřené na korelaci mezi pracovní spokojeností a délkou praxe

Korelaci mezi pracovní spokojeností a délkou praxe zjišťujeme z důvodu ověření platnosti hypotézy. Provedli jsme korelaci pomocí Spearmanova korelačního koeficientu mezi výsledky zjištěných hrubých skóre pracovní spokojenosti a délkou praxe. Tuto korelaci jsme provedli u celého souboru pedagogů.

Tabulka č. 29 – Výsledek korelace HS v dimenzi Práce a zaměstnání v dotazníku DŽS a délkou praxe.

	<i>praxe v oboru</i>	<i>PAZ</i>
<i>praxe v oboru</i>	1	
<i>PAZ</i>	-0,011880867	1

Naše výsledky neprokázaly statisticky významnou souvislost mezi mírou pracovní spokojenosti a délkou praxe. Tudíž, námi zvolenou hypotézu H1, která zní: „*Pracovní spokojenost souvisí s délkou praxe*“, zamítáme.

8 Diskuze

V našem výzkumu jsme zjišťovali míru spokojenosti v jednotlivých dimenzích dotazníku DŽS. Ve většině dimenzí převažovaly výsledky spadající mezi 4. - 6. stanin, až s výjimkou jedné dimenze, Zdraví, kde nejčastěji odpovědi spadaly mezi 1. – 3. stanin, kterou takto hodnotilo 47% souboru. Alarmující výsledky se nachází i v dimenzi Vlastní osoba. Sice 50% souboru hodnotilo tuto dimenzi ve staninovém rozmezí 4-6, ale 41% souboru hodnotilo na úrovni odpovídající 1. až 3. staninu. Podobné výsledky, jako my, zjistily i Lemrová, Smékalová a Kelnerová (2012). Zaznamenaly vysoký počet probandů, kteří vykazovali nejnižší hodnocenou míru spokojenost u dimenze Vlastní osoba a Zdraví. Kvintová (2019) zjistila také podobné výsledky. V jejím výzkumu se vysoký počet respondentů, s nízkým hodnocením míry spokojenosti, nacházel v dimenzi Vlastní osoby. I u námi sledovaného souboru jsme zjistili, že vysoký počet dotazovaných ohodnotili svou míru spokojenosti na nejnižších škálách ohodnocení také v dimenzích Vlastní osoby a Zdraví.

V oblasti pracovní spokojenosti jsme díky dotazníku DŽS zjistili, že 66% dotazovaných osob se nachází v oblasti normy, čili ve 4. až 6. staninu. Náš výsledek koresponduje s výsledkem Karla Paulíka, z jehož výzkumu plyne, že průměrné škálové hodnocení pracovní spokojenosti se blíží variantě spíše spokojen. Ve zjišťování rozdílů míry pracovní spokojenosti pedagogů a speciálních pedagogů jsme neprokázali statisticky významný rozdíl.

Naším dalším cílem práce bylo zjistit, zdali se mezi sebou pedagogové a speciální pedagogové liší v dimenzi Práce a zaměstnání. Rozdíl jsme si statisticky ověřili metodou studentova T-testu, ale zjistili jsme, že neexistuje signifikantní rozdíl. Může to být způsobeno tím, že je náš soubor tvořen z 47% procent mladými lidmi do 35 let, anebo také tím, že necelá polovina, tj. 46%, dotazovaných jak pedagogů, tak speciálních pedagogů působí na škole či zařízení do 100 žáků. Dalším důvodem, proč jsme zjistili nesignifikantní rozdíl může být i to, že se v našem výběrovém souboru nachází pedagogové s krátkou pedagogickou praxí. Náš výběrový soubor disponuje dvěma třetinami pedagogů, kteří působí v praxi méně jak 15 let. Zbývající třetina pedagogů, působí v praxi více jak 15 let. Pedagogové s kratší praxí, u našeho souboru do 15 let, mohou být ještě plní elánu, na začátku své kariéry, přichází s novými nápady, jsou do své práce zapálení, pokud je práce baví a vybrali si toto povolání, protože ho chtějí vykonávat. Tudiž v míře pracovní spokojenosti, jak u pedagogů, tak u speciálních pedagogů nám může výsledek naznačovat, že jsou obě skupiny v začátcích pedagogické kariéry.

Námi formulovaná hypotéza, ve které jsme zjišťovali, zdali míra pracovní spokojenosti souvisí s délkou praxe, byla zamítnuta, protože nebyla nalezena významná statistická souvislost. Důvodem tohoto výsledku může být věk probandů, protože 47% probandů dosahuje věku do 35 let. Dalším důvodem může být to, jakou má pedagog délku praxe, na kterou se v ověřování hypotézy soustředíme. Tyto dva důvody mohou poukazovat na to, že se souvislost nemusela projevit. Náš výsledek se rozchází s výsledkem výzkumu Kvintové (2019), která zjistila, že se zvyšující se délkou praxe klesá pracovní spokojenost. K totožnému výsledku došla i Pugnerová a Plevová (2010). Tudíž se naše výsledky rozcházejí i s tímto výsledkem. Náš výsledek nekoresponduje ani se zjištěním Lemrové, Smékalové a Kelnerové (2012), jejichž výzkum prokázal, že s narůstající délkou praxe stoupá pracovní spokojenost. Zjištění, u námi zvoleného souboru, koresponduje se zjištěním Smetáčkové (2018), která prováděla výzkum u učitelů mateřských škol. Jejím výsledkem je, že celková profesní spokojenost nesouvisí s délkou praxe, který jsme zjistili také.

Limity práce

Tato práce by mohla být odrazovým můstkem v pokračování zjišťování míry spokojenosti u učitelů, například v navazujícím studiu, v diplomové práci. Praktický význam práce vidíme v tom, že poukázal na problémy, které se mohou u pedagogů objevovat. Například na to, že jsme zjistili, že 47% pedagogů našeho výběrového souboru je spíše až velmi nespokojená se svým zdravím a 41% pedagogů je spíše až velmi nespokojeno se svou vlastní osobou. Do budoucna by bylo vhodné pokračovat v tomto výzkumném šetření a mít k dispozici větší výběrový soubor, rozmanitější jak věkové rozložení, délku praxe, zařízení, ve kterém pedagogové pracují, tak i velikost zařízení.

9 Závěr

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 244 probandů. Jednu část, konkrétně 122 respondentů, tvořili pedagogové mateřských či základních škol. Druhou část tvořili speciální pedagogové, kteří působí na základních nebo speciálních školách, v pedagogicko-psychologických poradnách nebo také ve výchovných ústavech, kterých bylo celkem 112. Pro sběr dat byla využita metoda dotazníkové šetření. Jeho vyhodnocením a statistickými metodami lze odpovědět na námi stanové cíle, podcíle a hypotézu práce.

Hlavním cílem naší práce, čímž bylo zmapování životní a pracovní spokojenosti, se nám podařilo splnit. Stejně tak, jsme zdařile splnili další cíle práce, mezi které patřilo zjistit míru spokojenosti v jednotlivých dimenzích životní spokojenosti. U tohoto cíle, jsme zjistili alarmující výsledky v míře spokojenosti v dimenzích Zdraví a Vlastní osoba. V dimenzi Zdraví uvádí 47% probandů odpovědi ve staninové normě 1-3, což znamená, že uvedli odpovědi spíše až velmi nespokojen. Ve stejných staninových normách se nacházejí odpovědi u dimenze Vlastní osoba. Tam tyto odpovědi zvolilo 41% probandů.

Co se týče míry pracovní spokojenosti, zde 66% respondentů, vyjadřovalo nejčteněji své odpovědi ve staninové normě 4-6, což nám ukazuje na škále hodnocení, že jsou spokojeni.

Naším dalším cílem bylo zjistit, zdali míra pracovní spokojenosti liší u pedagogů a speciálních pedagogů. Zde jsme nezjistili statisticky významný rozdíl.

Naši stanovenou hypotézu, která zní: „*pracovní spokojenost souvisí s délkou praxe*“, jsme na základě statistického ověřování korelace zamítli.

Seznam bibliografických citací

- BLATNÝ, Marek. 2005. Osobnostní předpoklady sebehodnocení a životní spokojenosti: Shody a rozdíly. In: BLATNÝ, Marek, Vladimír KEBZA, Iva ŠOLCOVÁ a Jaroslava DOSEDLOVÁ: Psychosociální souvislosti osobní pohody. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita & Nakladatelství MSD Brno. ISBN 80-86633-35-7.
- DYTRTOVÁ, Radmila a Marie KRHUTOVÁ. 2009. Učitel: příprava na profesi. 1. vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2863-6.
- FAHRENBERG, J., KURTEK, M., SCHUMACHER, J., & BRÄHLER, E. 2001. Dotazník životní spokojenosti. Praha: Testcentrum.
- HAMPLOVÁ, Dana. 2006. Životní spokojenost, štěstí a rodinný stav v 21 evropských zemích. Sociologický časopis / Czech Sociological Review 42 (1): 35-55. ISSN 0038-0288.
- HAMPLOVÁ, Dana. 2015. Proč potřebujeme rodinu, práci a přátele. Štěstí ze sociologické perspektivy. 1. vydání. Praha: Fortuna Libri. ISBN: 978-80-7321-947-5.
- HAMPLOVÁ, Dana. 2018. Co Češi potřebují ke štěstí? In: POSPÍŠILOVÁ, Jaroslava a Eva KRULICHOVÁ. Jak se žije Čechům v současné Evropě? Vydání 1. Praha: Academia, 2018. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2855-6.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. 2004. Psychologický slovník. 1. opravené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-569-1
- HEŘMANOVÁ, Eva. 2012. Koncepty, teorie a měření kvality života. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN: 978-80-7419-106-0
- HOLEČEK, Václav. 2014. Psychologie v učitelské praxi. 1. vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3704-1.
- KEBZA, Vladimír a Iva Šolcová. 2005. Koncept osobní pohody (well-being) a jeho psychologické a interdisciplinární souvislosti. In: BLATNÝ, Marek, Vladimír KEBZA, Iva ŠOLCOVÁ a Jaroslava DOSEDLOVÁ: Psychosociální souvislosti osobní pohody. Brno: Masarykova univerzita & Nakladatelství MSD Brno. ISBN 80-86633-35-7.

KOČIANOVÁ, Renata. 2006. Organizační klima a pracovní spokojenost. Praha. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Beneš, Milan.

KOČIÁNOVÁ, Renata. 2010. Personální činnosti a metody personální práce. 1. vydání. Praha: Grada. ISBN: 978-80-247-2497-3

KŘEMÉNKOVÁ, Lucie, Jana KVINTOVÁ a Michaela PUGNEROVÁ. 2017. Vztah životní spokojenosti a jejích složek s osobnostními charakteristikami u studentů učitelských oborů. In: E-pedagogium: Nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice [online]. 1/2017, 76-88 [cit. 2020-03-23]. ISSN 1213-7499. Dostupné z: http://old.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/e-pedagogium/2017/e-Pedagogium_1-2017online.pdf#page=78

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. 2004. Pozitivní psychologie. 1. vydání. Praha: Portál. ISBN: 80-7178-835-X

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. 2013. Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání. 1. vydání. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4436-0.

KVINTOVÁ, Jana. 2019. Výzkumné šetření syndromu vyhoření ve vztahu k životní spokojenosti učitelů. In: PUGNEROVÁ a kol.: Psychologie: pro studenty pedagogických oborů. 1. vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-2789-4

LEMROVÁ, Soňa, Eleonora SMÉKALOVÁ a Tereza KELNEROVÁ. 2012. Životní spokojenost učitelů ZŠ a SŠ. In: Sborník z konference, XXX. Psychologické dny, 12. - 14. září 2012, str. 140-150, [cit. 2020-03-23]. ISBN 978-80-244-3492-6. Dostupné z: <https://docplayer.cz/980938-Psychologicke-dny-2012.html>

PAULÍK, Karel. 1999. Psychologické aspekty pracovní spokojenosti. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN: 80-7042-550-4

PAULÍK, Karel. 2018. Psychologie práce a organizace: vybrané kapitoly. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta. ISBN:978-80-7599-031-0

PRŮCHA, Jan. 2002. Učitel: současné poznatky o profesi. 1. vydání. Praha: Portál. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-621-7.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. 2003. Pedagogický slovník. 4. aktualizované vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.

PUGNEROVÁ, Michaela. 2019. Psychologie: pro studenty pedagogických oborů. 1. vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0532-8.

PUGNEROVÁ, Michaela a Irena PLEVOVÁ. 2010. Pracovní spokojenost učitelů s ohledem na vybrané faktory. In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka: Psychologické aspekty v práci učitele. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě.

RYMEŠ, Milan. 2003. Osobnost a práce. In: ŠTIKAR, Jiří, Milan RYMEŠ, Karel RIEGEL a Jiří HOSKOVEC. 2003. Psychologie ve světě práce. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum. ISBN 80-246-0448-5.

SLEZÁČKOVÁ, Alena. 2012. Průvodce pozitivní psychologií – Nové přístupy, aktuální poznatky, praktické aplikace. 1. vydání. Praha: Grada. ISBN: 978-80-247-3507-8

SMETÁČKOVÁ, Irena. 2018. Zpráva z dotazníkového šetření „Syndrom vyhoření mezi učitelkami a učiteli mateřských škol. In: Edukační laboratoř, Praha. Dostupné z: <https://www.edukacnilaborator.cz/vyhoreni>

SUCHANEC, Miroslav a Karel ĎÁSEK. 2019. Pracovní hodnoty, kvalita pracovního života a pracovní spokojenost sociálních pracovníků v ČR ve srovnání s dalšími sektory. Czech [online]. [cit. 2020-03-15]. ISSN 12136204. Dostupné z: <https://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=b00a44db-b5aa-4271-99e5-85175a169496%40sessionmgr101>

Speciální pedagog. Národní soustava povolání: Otevřená a všem dostupná databáze povolání spravovaná Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/specialni-pedagog>

SVOBODOVÁ, Jarmila a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. 2007. Kapitoly v obecné pedagogiky. 1. vydání. Brno: MSD s.r.o. ISBN: 978-80-86633-81-7

ZEMANOVÁ, Vanda a Martin DOLEJŠ. 2015. Životní spokojenost, sebehodnocení a výskyt rizikového chování u klientů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4492-5.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících [online] 2004 [cit. 2019-10-24]

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-1>

Seznam tabulek

- Tabulka č.1: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti žen a mužů.
- Tabulka č. 2: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti rozložení věku.
- Tabulka č. 3: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti rodinného stavu.
- Tabulka č. 4: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti počtu dětí.
- Tabulka č. 5: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti pedagogů a speciálních pedagogů.
- Tabulka č. 6: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti praxe v oboru.
- Tabulka č. 7: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti velikosti školy dle počtu žáků.
- Tabulka č. 8: Absolutní (n) a relativní (%) četnost místo zařízení dle počtu obyvatel.
- Tabulka č. 9: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Zdraví v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 10: Počet uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi Zdraví v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 11: Rozdíl mezi pedagogy (N=132) a speciálními pedagogy (N=112) v počtu uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi Zdraví v dotazníku DŽS.
- Tabulka č. 12: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Práce a zaměstnání v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 13: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Finanční situace v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 14: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Volný čas v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 15: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Vlastní osoba v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 16: Počet uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi Vlastní osoba v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 17: Rozdíl mezi pedagogy (N=132) a speciálními pedagogy (N=112) v počtu uvedených odpovědí u jednotlivých tvrzení v dimenzi Vlastní osoba v dotazníku DŽS.

- Tabulka č. 18: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Přátelé, známí a příbuzní v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 19: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Bydlení v dotazníku DŽS. (N=244)
- Tabulka č. 20: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi práce a zaměstnání v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=112).
- Tabulka č. 21: T-test pro určení rozdílu hrubých skóre dimenze Práce a zaměstnání v dotazníku DŽS u pedagogů (N=132) a speciálních pedagogů (N=100).
- Tabulka č. 22: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Zdraví v dotazníku DŽS.
- Tabulka č. 23: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Práce a zaměstnání v dotazníku DŽS
- Tabulka č. 24: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Finanční situace v dotazníku DŽS
- Tabulka č. 25: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Volný čas v dotazníku DŽS.
- Tabulka č. 26: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Vlastní osoba v dotazníku DŽS.
- Tabulka č. 27: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Přátelé, známí a příbuzní v dotazníku DŽS.
- Tabulka č. 28: Absolutní (n) a relativní (%) četnosti dosažených výsledků převedených na staninové normy v dimenzi Bydlení v dotazníku DŽS.
- Tabulka č. 29: Výsledek korelace HS v dimenzi Práce a zaměstnání v dotazníku DŽS a délkou praxe.

Seznam zkratk

DŽS – Dotazník životní spokojenosti

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Dotazník demografických dat

Příloha č. 1 - Dotazník demografických dat

Dotazník životní a pracovní spokojenosti pedagogů

Pohlaví: muž žena

Věk: let

Stav: svobodný/svobodná
 ženatý/vdaná
 rozvedený/rozvedená

Děti: nemám děti mám děti – kolik

Zaměstnání:

pedagog

- student pedagogiky
- předškolní pedagog
- pedagog na I. Stupni ZŠ
- pedagog na II. Stupni ZŠ

speciální pedagog

- student speciální pedagogiky
- speciální pedagog na ZŠ
- speciální pedagog v praktické či speciální škole
- speciální pedagog v poradenských zařízeních
- speciální pedagog ve výchovných ústavech (Dětský domov, Výchovný ústav, ...)

Náplň práce: odpovídá
 neodpovídá

Délka praxe v oboru: let

Velikost školy/zařízení

ve kterém působíte: žáků/klientů

Místo školy/zařízení: venkovská škola/zařízení
 městská do 20 000 obyvatel
 městská do 50 000 obyvatel
 nad 50 000 obyvatel

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Anna Prudilová, DiS.
Katedra:	Katedra psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce:	PhDr. Soňa Lemrová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Pracovní a životní spokojenost pedagogů
Název v angličtině:	Working and life satisfaction of teachers
Anotace práce:	Tato práce se zaměřuje na pracovní a životní spokojenost pedagogů. Teoretická část definuje pedagoga, speciálního pedagoga, životní spokojenost a její faktory a pracovní spokojenost a její faktory. Výzkumná část práce mapuje míru životní spokojenosti v jednotlivých dimenzích a pracovní spokojenost. Dále se výzkumná část zabývá tím, zdali se míra pracovní spokojenosti liší u pedagogů a speciální pedagogů a zdali pracovní spokojenost ovlivňuje délka praxe.
Klíčová slova:	Pedagogové, speciální pedagogové, životní spokojenost, pracovní spokojenost, dotazník životní spokojenosti.
Anotace v angličtině:	The work is specializes on working and life satisfaction of teachers. The theoretical part explains the definition pedagogic, special educator, life satisfaciton and next factors about working satisfaction. The research part determines the level of life satisfaction in individual dimensions and working satisfaction. The research part deals with the difference in work satisfaction between a pedagogic and a special educator and examine whether satisfaction affects the length of practice.
Klíčová slova v angličtině:	Teachers, special educator, life satisfaction, working satisfaction, questionnaire of the life satisfaction.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 - Dotazník demografických dat
Rozsah práce:	44
Jazyk práce:	český